

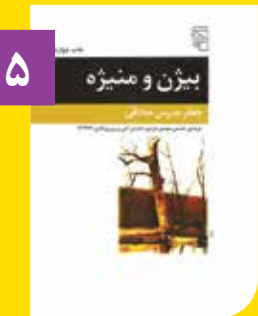
آب و خاک

■ نویسنده:
 ■ جعفر مدرس صادقی
 ■ آخرین چاپ: ۱۳۸۴
 ■ انتشارات: مرکز
 ■ تعداد صفحات: ۱۹۲

روایت زندگی شخصی است به نام بهمن اسفندیار. او که از سردمداران ارتش شاهنشاهی بوده، در جریان انقلاب دستگیر می‌شود اما توسط شخصی که قبلاً سرباز او بوده نجات می‌یابد. از طرفی دوست و هم‌قطار قدیمی او جهانبخش اعدام می‌شود. بهمن اسفندیار به آمریکا می‌رود و بعد از مدتی خانواده‌اش را نیز به نزد خود می‌آورد. بعد از گذشت سال‌ها و ظهور جریان اصلاحات در ایران هوای وطن به سرش می‌افتد...

بیژن و منیژه

■ نویسنده:
 ■ جعفر مدرس صادقی
 ■ آخرین چاپ: ۱۳۹۷
 ■ انتشارات: مرکز
 ■ تعداد صفحات: ۱۶۰

تمام اتفاقات کتاب حول مثلث عشقی راوی کتاب، دوستش و دختری به نام هما یا بنفشه می‌چرخد. هما عشق دوران نوجوانی هر دو بوده و حالا بعد از گذشت سال‌ها و برگشتن دوست راوی به ایران و حضور دوباره دختر انگار ماجرای نوجوانی تکرار شده؛ همه آن اتفاقات شیرین گذشته. آخر سر هما با راوی به کنار رودخانه‌ای می‌رود و در حالی که فکر می‌کند خوشبخت شده، هما او را ناامید می‌کند...

توپ شبانه

■ نویسنده:
 ■ جعفر مدرس صادقی
 ■ آخرین چاپ: ۱۴۰۰
 ■ انتشارات: مرکز
 ■ تعداد صفحات: ۱۶۸

شخصیت اصلی داستان که راوی آن نیز هست، زنی میانسال است که به نقاشی و سرودن شعر علاقه‌مند است و گاهی با انجام کارهای هنری، اوقات خود را سپری می‌کند. راوی پس از پشت سر گذاشتن یک رابطه عاشقانه‌ی دو طرفه و طولانی، با ابی، پسری بی‌پول پیمان زناشویی بسته و پس از ازدواج، همراه با این مرد، در یکی از واحدهای آپارتمان منزل پدری اش ساکن شده و زندگی مشترک و سرشار از عشق و محبت‌شان را آغاز می‌کند...

صناعتی که برای نگارش آثارش برمی‌گزیند، در حلقه نویسندگان جنگ اصفهان قرار می‌گیرد. ابهام داستان‌های وی از انضباط ذهنی و چیره‌دستی نویسنده در به کارگیری صناعت داستان نوناشی نمی‌شود، بلکه از تعقیدهای ساختگی مایه می‌گیرد. در واقع مدرس صادقی با مبهم‌نویسی و درافکندن طرح‌های معماگونه می‌خواهد اسلوبی تازه ابداع کند. «میرعابدینی در ادامه می‌نویسد: «در آثار او تلاش برای ایجاد نوع تازه‌ای از رمان که ویژگی افسانه‌های کهن را داشته باشد، حس می‌شود. مدرس صادقی در بند واقع‌نمایی نیست، در دنیای افسانه‌های او، وقوع حوادث شگفت و دور از ذهن امری بدیهی به شمار می‌آید. گویی حادثه‌ها زاینده رویاها یا به قول بورخس واقعیت یکی از اشکال رویا است. از این روی، داستان‌های او سرشتی فراواقعی می‌یابند و دیگر تشخیص این‌که چه چیزی رو باست و چه چیزی واقعیت، آسان نیست.» این امر در آثار مهم او مثل «گاوخونی»، «سفر کسرا»، «بالون مهتا»، «ناکجاآباد»، «کله اسب» و برخی دیگر از آثارش نمود دارد.

میرعابدینی درباره آدم‌های مدرس صادقی می‌گوید که موقعیت اجتماعی پیشین و تکیه‌گاه متفاوتی خود را از دست داده‌اند و توان پذیرفتن نقش تازه خود را هم ندارند، به عالم ناخودآگاه می‌گریزند و با حوادثی شگفت مواجه می‌شوند. مواجهه‌ای که در نهایت به یأس و مرگ و نیستی ختم می‌شود.

«بیژن و منیژه» و «توپ شبانه» از کارهای مهم جعفر مدرس صادقی در میانه کارنامه داستان‌نویسی‌اش است. مدرس صادقی در «توپ شبانه» برای اولین بار داستانش را از زبان یک زن تعریف می‌کند. راوی زن جوانی است که چندسالی از ازدواجش می‌گذرد. پسر و دوستان پسر را که در یک خانه مجردی زندگی می‌کنند از سال‌های مجردی‌اش می‌شناسد و با او آشنا بوده. آن دو سال هاست که به کانادا مهاجرت کرده‌اند. از قضا چند تا از دوستان ابی- شوهرش- (همان‌ها که چندین سال توی خانه مجردی باهم زندگی می‌کرده‌اند) هم به کانادا آمده‌اند. داستان با ارتباط همین رفقا و دوستان جدیدی که در کانادا پیدا کرده‌اند می‌گذرد. داستان چند تا شخصیت دارد که هر کدام عین حلقه‌های جداگانه‌ای به زندگی راوی آویزان شده‌اند و همین، داستان را در ابهام قرار می‌دهد و خواندن آن را جذاب می‌کند.

رمان «بیژن و منیژه» رمان ماقبل «توپ شبانه» است که برای نویسنده‌اش تندیس بهترین رمان سومین دوره جایزه روزی روزگاری را به ارمغان آورد. ماجرای رمان حول مثلثی عشقی شکل گرفته است. سعید و اردلان دو همبازی قدیمی و هر دو عاشق بنفشه (هما) هستند؛ عاشق دختری که هر دو از دوران کودکی او را می‌شناختند. مدرس صادقی در «بیژن و منیژه» بار دیگر سراغ طرح رابطه پدر و پسر رفته است؛ یعنی همان مقوله‌ای که در «گاوخونی» هم به آن پرداخته بود. کتاب «کافه‌ای کنار آب» جزو آخرین آثار مدرس صادقی است که ادای دینی به رمان «گاوخونی»‌اش است. پس از آن، «سرزمین عجایب» و «وقایع اتفاقیه» آخرین آثار او هستند که در ادامه مسیر چهل‌ساله او آثار قابل توجهی هستند؛ رمان و مجموعه‌داستانی که هر کدام گویای نویسنده‌ای است که در سن ۶۸ سالگی، هنوز به همان خوبیِ دومین اثرش «گاوخونی» می‌نویسد.

مدرس صادقی مهم‌ترین و پرفروش‌ترین اثرش «گاوخونی» را در ۲۷ سالگی می‌نویسد و سه سال بعد در نشر نو منتشر می‌شود. راوی داستان پسر جوانی است که از اصفهان (زادگاه و محل خانه پدری) به تهران آمده و با دو دوست (هر دو پسر) در خانه‌ای زندگی می‌کنند. راوی خاطرات به‌هم‌پیچیده و معمولاً تلخ از دوران کودکی و نوجوانی دارد که عشق نافرجام و مرگ پدر و مادرش از آن جمله است. راوی داستان معمولاً در حال تعریف خواب‌های خود برای مخاطب است، خواب‌هایی که در آنها گذشته راوی به تدریج آشکار و جزئیات مرموز و روانی راوی بیان می‌شود. خواب‌های راوی بیشتر شامل خاطرات پدر است، پدری که هر روز صبح زود بیرون می‌رفت و در زاینده‌رود شنا می‌کرد و یک بار خواب می‌بیند که روزی آنقدر به پایین دست رودخانه رفت که در باتلاق گاوخونی غرق شد و مُرد. (هر چند که پدرش در مغازه خود و پشت میز کارش فوت کرده بود) راوی بعد از مرگ پدر به اصفهان برگشته و با معشوقه کودکی (دختر عمه‌اش) ازدواج می‌کند، اما وضعیت روانی اصفهان، خاطرات دیوانه‌کننده کودکی و شرایط نابسامان روانی در راوی که منجر به تصمیم سریع او برای ازدواج شده بود در ادامه منجر به نابسامانی زندگی و جدایی سریع از همسرش می‌شود. پدر مرده تا انتهای داستان حضور دارد و سرانجام به صورتی سیال بین واقعیت و خیال (تاجایی که در اواخر داستان در خواب نیز خواب‌هایش را می‌نویسد و این جاست که داستان شکل پیچیده‌ای می‌یابد) در خواب می‌بیند یا منجر به غرق شدن و مرگ راوی در وسط خیابان لاله‌زار تهران می‌شود.

انتخاب نام رمان به ریشه‌های خود گاوخونی بازمی‌گردد. تالاب بین المللی گاوخونی، نام تالابی است در شهرستان ورزنه استان اصفهان که زاینده‌رود به آنجا می‌ریزد. تالاب گاوخونی یکی از تالاب‌های مشهور در جلگه مرتفع مرکزی ایران به‌شمار می‌آید.

مدرس صادقی پس از «گاوخونی» و «بالون مهتا» مجموعه داستان «سفر کسرا» را در سال ۱۳۶۸ منتشر می‌کند. دو اثر مهم بعدی او «کله اسب» و «ناکجاآباد» است که همچنان او را در صف اول داستان‌نویسی معاصر نگه می‌دارد. پس این دو، دو رمان «آب و خاک» و «شاه کلید» را منتشر کرد: «شاه کلید» روایت دو همشمارگردی قدیمی که زمانی هر روز همدیگر را می‌دیدند و به هم کتاب قرض می‌دادند و درباره کتاب‌هایی که می‌خواندند باهم بحث می‌کردند و گاهی از شدت بحث کارشان به زدوخورد می‌کشید، بعد از دبیرستان سال تا سال همدیگر را نمی‌بینند (و اگر هم ببینند، تصادفی) و راه‌شان در زندگی از هم جدا می‌شود؛ یکی به دنبال گمشده‌ای می‌گردد که به هر کسی رو نشان نمی‌دهد تا با او درباره همه‌چی صلاح و مصلحت کند و دیگری خودش را توی آپارتمان کوچکی حبس کرده است تا زمانی که دوباره انقلاب بنویسد. دست روزگار پس از سال‌ها آن دو را در برابر هم قرار می‌دهد؛ یکی دست از دنیا شسته است تا به ایده‌آل‌های زمان کودکی‌اش وفادار بماند و در زمانی که دوباره انقلاب می‌نویسد حق مطلب را ادا کند و دیگری به دنبال یک شاه کلید می‌گردد - شاه کلیدی که تا وقتی که توی جیبش باشد، همه درها به رویت باز می‌شود.

رضا میرعابدینی درباره داستان‌های او می‌گوید: «مدرس صادقی از نظر مضامین و

مدرس صادقی
 مهم‌ترین و
 پرفروش‌ترین اثرش
 «گاوخونی» را در ۲۷
 سالگی می‌نویسد و
 سه سال بعد در نشر نو
 منتشر می‌شود. راوی
 داستان پسر جوانی
 است که از اصفهان
 (زادگاه و محل خانه
 پدری) به تهران آمده
 و با دو دوست (هر دو
 پسر) در خانه‌ای زندگی
 می‌کنند. راوی خاطرات
 به‌هم‌پیچیده و معمولاً
 تلخ از دوران کودکی و
 نوجوانی دارد که عشق
 نافرجام و مرگ پدر و
 مادرش از آن جمله
 است